

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

**PARTNERSKÉ VZTAHY V KOLEKTIVU ŽENSKÝCH
FOTBALOVÝCH TÝMŮ V ČESKÉ REPUBLICE**

Diplomová práce

(bakalářská práce)

Autor: Veronika Vítková, obor: Aplikované pohybové aktivity

Vedoucí práce: doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D.

Olomouc 2018

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Veronika Vítková

Název diplomové práce: Partnerské vztahy v kolektivu ženských fotbalových týmů v České republice

Pracoviště: Universita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury, Katedra společenských věd v kinantropologii

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Dana Štěrbová, PhD.

Rok obhajoby diplomové práce: 2018

Abstrakt: Cílem bakalářské práce je popsat vnímání partnerských vztahů v ženských fotbalových týmech v České republice z pohledu současných a bývalých hráček. V teoretické části podrobně rozeberu pojmy, které s bakalářskou prací úzce souvisí. Jedná se především o pojmy spojené s lidskou sexualitou-homosexualita, interpersonální vztahy a komunikace. Ve výzkumné části se zabývám problematikou fungování ženských fotbalových týmů v návaznosti s rozmanitostí vztahů, které se v ženském fotbale mohou vyskytovat.

Klíčová slova: Homosexualita, interpersonální vztahy, partnerské vztahy, trenér, ženský fotbal

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographic identification

Author's first name and surname: Veronika Vítková

Title of thesis: Relationship between partners in a women's football team in the Czech Republic

Department: Palacky University, Faculty of Physical Culture, Department of Social Sciences in kinantropology

Supervisor: doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D.

The year of presentation: 2018

Abstract: The aim of this bachelor thesis is to describe how relationships between partners in Czech women's football teams can be viewed from the perspective of temporary and former women players. I will describe in detail all terms which are closely related to this thesis. The terms considered are, above all, related to human sexuality, homosexuality, interpersonal relationships and communicating. In the research part I will deal with the issues of functioning of women's football teams with regard to a different relationship types which can be observed in such teams.

Key words: Homosexuality, interpersonal relationship, relationship between partners, coaching, women's football

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala a samostatně pod vedením doc. PhDr. Dany Štěřbové, Ph.D., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne

.....

Děkuji doc. PhDr. Daně Štěrbové, Ph.D., za pomoc a cenné rady, které mi poskytla při zpracování bakalářské práce.

OBSAH

1 ÚVOD	8
2 PŘEHLED TEORETICKÝCH POZNATKŮ	9
2. 1 Sexualita – definice základních pojmů	9
2. 2 Sexuální orientace	9
2. 2. 1 Heterosexualita	10
2. 2. 2 Homosexualita	10
2. 2. 3 Bisexualita	11
2. 3 Sexuální chování	12
2. 4 Homofobie	13
2. 5 Homosexuální orientace žen	13
2. 5. 1 Výskyt homosexuality u žen	14
2. 5. 2 Homosexuální jednání žen	14
2. 6 Coming out	15
2. 6. 1 Coming out ve sportu	16
2.7 Lidská komunikace	16
2.7.1 Vymezení pojmu komunikace	16
2. 8 Interpersonální vztahy	17
2. 9 Specifická komunikace žen	19
2. 10 Komunikace ve sportu	20
2. 11 Kolektivní sportovní činnost	21
2. 12 Předpoklady a úspěšnost trenéra	21
2. 13 Role trenéra	22
2. 14 Osobnost sportovce	23
2. 15 Fungující sportovní družstvo	24
2. 16 Týmová koheze	25
2. 17 Dynamika skupiny	25
3 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	26
3. 1 Dílčí cíle	26
3. 2 Výzkumné otázky	26
4 METODIKA	27

4. 1 Charakteristika výzkumného souboru	27
4. 2 Charakteristika užitých metod.....	27
4. 3 Realizace výzkumu	27
5 VÝSLEDKY A INTERPRETACE DAT.....	29
6 ZÁVĚR	37
7 SOUHRN	38
8 SUMMARY	39
9 REFERENČNÍ SEZNAM.....	40
10 PŘÍLOHY	42

1 ÚVOD

Je zřejmé, že fotbal je typicky mužský sport, avšak už nějakou řadu let v něm figurují na vysoké úrovni i ženy. Ženský fotbal a kolektiv žen je velice náročný na organizaci a správný chod. Pokud chceme zajistit, aby ženský kolektiv fungoval, je zapotřebí vědět spoustu důležitých a nedílných součástí, díky kterým jsou trenér či trenérka schopni správně tým vést. Doposud nevyšlo příliš mnoho publikací o problematice ženských kolektivních sportů, už vůbec ne těch fotbalových, proto jsem se rozhodla prohloubit a přiblížit veřejnosti to, co je spojené s chodem ženských fotbalových týmů. Jelikož já sama jsem aktivní hráčkou již řadu let, vím, že jedním z největších a stále aktuálních problémů jsou partnerské vztahy uvnitř týmu. Fotbal je nádherný rozmanitý sport a za poslední roky dost vyspělý ženský fotbal se postupně dostává do popředí zájmu široké veřejnosti. Ženský kolektiv je dost specifický a lidé si neuvědomují, že výsledek, který vidí na hřišti, je jen obraz toho, jak tým doopravdy funguje uvnitř.

V první části bakalářské práce se zaměřuji na specifika, která prohloubí znalosti se sexuální orientací, která je právě u ženských kolektivů různorodá. Dále se věnuji ostatním základním pojmům, které jsou s bakalářskou prací úzce propojeny. Druhá část je tvořena výzkumným šetřením, kde zjišťuji, zdali se opravdu v ženských fotbalových týmech vyskytují partnerské vztahy, popřípadě jaká podoba vztahů se zde může vyskytovat. V návaznosti na vztahy a partnerské vztahy pak dále odhaluji, zda mohou mít určitý podíl na fungování ženských fotbalových kolektivů. V poslední části mého výzkumu se soustředím hlavně na to, jestli existuje rozdílný pohled na hráčky, které jsou homosexuálně či bisexuálně zaměřené.

2 PŘEHLED TEORETICKÝCH POZNATKŮ

2.1 SEXUALITA – DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Pojem sexualita je definován jako projev lidského chování bezprostředně směřujícího k reprodukci lidského rodu nebo k fyzickému a psychickému uspokojení sexuální touhy. Sexualita má biologický, psychický a také kulturní rozměr. Je brána jako jedno z nejčastějších témat lidských rozhovorů, v předsudcích, v argotu nebo v poezii. Mimo fyziologické projevy, jako je například jídlo a spánek, neexistuje činnost tak častá a běžná (Pondělíček & Pondělíčková-Mašlová, 1974).

Předpokládá se, že lidská sexualita má mnoho podobných znaků se zvířaty, například heterosexuální a homosexuální styk, masturbaci, milostné hry a přede hry a smyslové podněty. Hlavní rozdílnost lidské sexuality však spočívá především v četnosti sexuálních praktik, vyšší sebekontroly (schopnost odložit dosažení slasti), častém oddělení sexuálního chování od reprodukce a trvalé sexualizaci. V průběhu socializace si jedinec musí osvojit svou sexuální roli a přijmout svou sexuální orientaci (Cox & Thompson, 2000; Jandourek, 2007).

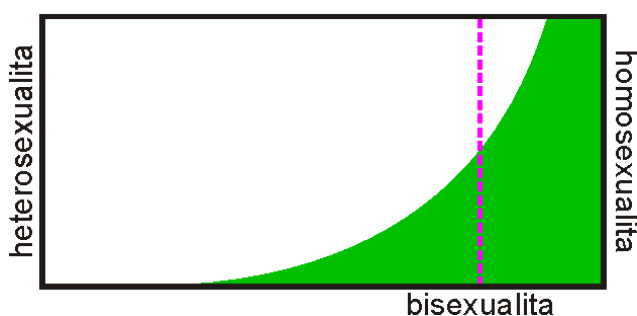
2.2 SEXUÁLNÍ ORIENTACE

Pojem sexuální orientace se dnes běžně používá jak u nás, tak v evropských i světových kulturách. Přestože je v poslední době často spojovaný s otázkou lidských práv, můžeme ho vnímat a chápat rozdílným způsobem. Pro většinu z nás se automaticky pojí s pojmy homosexualita, homosexuál (resp. bisexualita, bisexuál). Pokud chceme lépe porozumět homosexualitě, zkušenostem a prožívání lidí ze sexuálních minorit, je nesmírně důležité uvažovat o homosexualitě a bisexualitě v jejich návaznosti na heterosexualitu, resp. v kontextu heterosexuálního okolí.

Pojem homosexualita vznikl už v 19. století a umožňoval popsat lidi, kteří se svým chováním a svými vztahy odlišovali od většinových norem. Takoví lidé například nesplňovali normy související s manželstvím a reprodukcí, a proto začali být kategorizováni a odlišováni od „normálních“ heterosexuálních lidí. Sexuální orientace se stala kritériem nového zařazování a posuzování lidí (Obedin-Maliver, Goldsmith,

Stewart, White & Tran, 2011; Ondrisová, Šípošová, Červenková, Jójárt & Bianchi, 2002).

Dle obrázku č.1 lze říci, že člověk v levé části se chová jednoznačně heterosexuálně, tedy v souladu se svojí orientací. Stejně tak je v případě pravé části grafu, kdy se člověk chová homosexuálně

Obrázek č.1. Zastoupení sexuální orientace v populaci (Brzek & Pondělníčková-Mašlová,1992)

2. 2. 1 Heterosexualita

Obecně se dá říci, že lidé s heterosexuální orientací jsou přitahováni lidmi opačného pohlaví. To znamená, že muže přitahují ženy a naopak ženy přitahují muže. Heterosexualita je typická pro většinu naší společnosti. Tato sexuální orientace je chápána jako jediná správná a společností přijatelná. Jednou z hlavních vlastností heterosexuality je především určování jisté sociální normy a hodnoty, kterou jsou dále podloženy tradiční sociální instituce, jako je rodina a manželství. Jelikož je heterosexualita brána jako jediná norma, je velmi obtížné pro jedince s odlišnou sexuální orientací fungovat přirozeně v heterosexuální společnosti. Heterosexualita je dosud společensky uznávána jako jediná korektní orientace. Má za následek to, že se menšinově orientovaní lidé bojí přiznat svou orientaci a projevit ji (Fafejta, 2004).

2. 2. 2 Homosexualita

Příčiny vzniku homosexuality a další sexuální variace nebyly do současné doby prozkoumány natolik, aby společnost dostala uspokojivou a jednoznačně skutečnou odpověď na příčiny vzniku. Teorie vzniku homosexuality jsou různorodé, dost záleží i na vědeckém oboru, ze kterého odborníci při svém zkoumání vycházejí. Existují hypotézy, které se doplňují, a některé mohou stát proti sobě. Ze všech možných teorií se

většina lékařů a vědců shoduje na tom, že na vzniku homosexuality se podílí více činitelů. Největší část je zastoupena biologickými faktory, mezi které se řadí genetické dispozice a průběh prenatalního vývoje (Janošová, 2000; Obedin-Maliver et al., 2011).

První zmínky o homosexualitě se k nám dostaly v díle Symposion, kde se dozvídáme, že neexistovalo pohlaví pouze ženské a mužské, ale také tzv. pohlaví androgynů. Androgynie byly podoby stvořené jak z mužského, tak z ženského pohlaví. V té době patřily androgynie k nejmocnějším a nejsilnějším. Přes jejich veškerou snahu získat moc a vládu byl Zeus nucen veškeré pohlaví rozpúlit. To znamenalo, že ženy k sobě hledaly pouze ženy, aby vytvořily celek, muži hledali jen muže a androgynie, jelikož byly z obou pohlaví, tak k sobě hledaly protějšek. Dvojitá žena jsou tedy ženy lesbické, dvojitý muž jsou nyní homosexuálové a androgyn je nyní heterosexuálně orientovaný člověk (Platón, 2005).

Výraz homosexualita použil poprvé Benkert roku 1869 pro lásku ženy a muže k osobě stejného pohlaví, čímž zmínil nejen citový vztah, ale i schopnost sexuálně reagovat na objekt stejného pohlaví, být jím vzrušen s tendencí uskutečnit s ním pohlavní styk. Homosexualitou shodně s Benkertem rozumíme sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený, tedy také nezaviněný stav, který je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví (tedy homosexuální muž je přitahován a vzrušován mužem, homosexuální žena je přitahována a vzrušována ženou). Nositelem takového stavu je tedy homosexuál, buď homosexuální muž, nebo homosexuální (lesbická) žena (Brzek & Pondělníčková-Mášlová, 1992, 19).

2. 2. 3 Bisexualita

Bisexualitou se označuje stav, kdy člověk nedovede přesně specifikovat, které pohlaví eroticky preferuje. Jsou to osoby, které sexuálně přitahují stejně ženy i muži a které s jedněmi i s druhými mohou uspokojivě pohlavně žít. Takových skutečně bisexuálních jedinců je však mezi muži a ženami poměrně málo. V praxi se o bisexualitě hovoří především ve smyslu bisexuálního chování. Bisexualita tedy označuje jedince, kteří uskutečňují nebo někdy v minulosti uskutečnili sexuální styky s osobami obou pohlaví. Mezi homosexuálními muži a ženami je výskyt jedinců s bisexuálním chováním vyšší než mezi jedinci heterosexuálními. Pokud dojde k situaci, kdy člověk není schopen si připustit svojí pravou sexuální orientaci, je označován jako bisexuál zejména proto, aby existenci své homosexuální orientace učinil sociálně

dostupnější především v situacích, kdy se veřejné mínění proti homosexuálním lidem staví nepříliš pozitivně (Zvěřina, 2003).

Určité dispozice k bisexualitě má asi většina lidí. Lidský zárodek má základy obou pohlaví dobře patrné až do třetího měsíce a teprve poté nabývá zřetelné převahy pohlaví chromozomálně určené a základy druhého pohlaví jsou potlačeny. Až do puberty jsou bisexuální projevy téměř fyziologické. Výchova a další vlivy sice od dětství homosexuální tendence potlačují, přesto však mohou přetrvávat. Tím si lze vysvětlit, že když se například alkoholem odbrzdí zábrany, může homosexuálně reagovat i muž, který do té doby spokojeně žil heterosexuálně a i nadále považuje tuto zkušenost za ojedinělý výstřelek (Brzek & Pondělníčková-Mášlová, 1992, 14).

Brzek & Pondělníčková-Mášlová (1992) uvádějí, že si svou vlastní sexuální roli jedinec vytváří na základě získaných zkušeností, prožitých zážitků a omylů. Výsledný obraz se poté projevuje jak v sexuálním životě jedince, tak v jeho životním stylu a perspektivě. Člověk si na základě toho odpovídá na důležité životní otázky, např. zda má hledat partnera, případně jaký by měl být, zda je on sám schopný vyplnit partnerova očekávání, zda upřednostňuje založení rodiny či kariéru. Bisexuální jedinec, který hledá odpovědi na takovéto otázky, to bude mít v porovnání s heterosexuálem (ale i homosexuálem) mnohem obtížnější. V případě, že se tento jedinec bude pokládat za heterosexuála, bude velmi těžko bez vnitřních konfliktů dodržovat jistý standart sexuálního života, zejména očekávanou věrnost. Důležitým krokem u lidí, kteří stále pochybují o své sexuální orientaci, je, aby lépe poznali sami sebe.

2.3 SEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ

Rozlišujeme sexuální chování homosexuální, bisexuální a heterosexuální. Pokud hovoříme o homosexuálním chování, znamená to, že člověk má homosexuální styky. V případě heterosexuálního má styky heterosexuální. Pokud se člověk stýká s ženami i s muži, hovoříme o bisexuálním chování. Neexistuje žádný biologický mechanismus, který by lidem mohl zaručit doživotní monogamii (Zvěřina, 2003).

Existují však životní situace, které dokáží vyvrátit dosavadní sexuální orientaci. Pokud osoba žije v podmínkách, které znesnadňují nebo dokonce znemožňují kontakt s osobami opačného pohlaví (v armádě, internátech nebo věznicích), může se sexuálně stýkat s osobou stejného pohlaví. Jedná se o tzn. náhražkové sexuální chování. Když se takový člověk dostane zpět do obvyklých poměrů, kdy je osoba opačného pohlaví opět

snadno dostupná, v homosexuálním chování již dál nepokračuje. Ani delší čas, po který se člověk choval výlučně homosexuálně, nic nezměnil na jeho sexuální prožívání, nezměnil jeho sexuální orientaci. Příklad sexuálního chování se může objevit například pokud spolu ženy hrají fotbal. Tráví-li spolu kolektiv většinu volného času, je dost pravděpodobné, že u některých dojde k homosexuálnímu chování (Brzek & Pondělníčková-Mašlová, 1992; Skogvang & Fasting, 2013).

2. 4 HOMOFOBIE

Homosexualita byla odbornou veřejností uznána za celoživotní, neměnnou a přirozenou variantu sexuální orientace. S homosexualitou je úzce spojen pojem homofobie, který poprvé zavedl George Weinberg v roce 1972. Původ slova označuje iracionální strach, odsouzení a možné obavy z homosexuálně orientovaných lidí. Od té doby se chápání pojmu homofobie dost rozšířilo a používá se především na zachycení celého spektra negativního myšlení, konání a cítění vůči lesbickým ženám, bisexuálům a gayům (Blinde & Taub, 2012; Ondrisová et al., 2002).

2. 5 HOMOSEXUÁLNÍ ORIENTACE ŽEN

Prvním signálem, který bude alarmovat, že sexuální orientace je u dívky jiná než rodina předpokládá, se objevuje už v mládí. Dívky se raději oblékají spíše chlapecky, jsou jim příjemnější kalhoty než sukně. Mezi specifické aktivity často patří fotbal, (někdy i závodně), hraní hokeje na kluzišti a další aktivity specifické spíše pro kluky. Okolí tohle chování vnímá jako nepřipustné. O těchto dívkách se říká, že se měly narodit jako kluci. Je tak pravděpodobné, že v pubertě tyhle dívky projevují něžné city k ostatním ženám. Pokud se jejich homosexualita projeví jako skutečnost, okolí často nepřipouští, že by tohle chování mohlo být akceptovatelné. Jejich sexuální chování je přiřazováno spíše k projevům jejich neslušnosti, ne jako jiná sexuální orientace (Brzek & Pondělníčková-Mašlová, 1992).

Podle Brzka & Pondělníčkové-Mašlové (1992) tyto nápadnosti v dětství ale k budoucí homosexualitě nevedou, nýbrž jsou jen zevním projevem stavu, který by k ní mohl směřovat. Proto vynucená změna chování, která by dítě zákazy či příkazy nebo dokonce tresty nutila chovat se proti jeho přirozenosti, nejen nic nezmění na podstatě jevu, tj. na narušeném procesu identifikace s pohlavím, ale navíc naruší duševní vývoj dítěte. Takže zjištění, že holčička se pere s kluky a kope do míče, že odmítá nosit sukně,

a naopak kluk se fintí, nesportuje a přidržuje se mámy v kuchyni, by mělo být pro rodiče signálem, že se může v dospívání a v dospělosti u dítěte objevit odlišná sexuální orientace. To by jim mělo pomoci včas se připravit na přijetí takového dítěte, které třeba nebude cítit a chovat se podle jejich tradičně utvářených představ.

2. 5. 1 Výskyt homosexuality u žen

Ženská homosexualita se dá odhadnout už v období brzkého věku, kdy dívky inklinují spíše k typickým chlapeckým sportům a celkový jejich zájem je spíše chlapeckého charakteru. Můžeme k tomu přihlížet, avšak ne vždy tohle musí být jednoznačný ukazatel. První zmínky o ženské homosexualitě (jinak řečeno „lesbické lásce“) vznikly okolo roku 600 před naším letopočtem, a to díky básničce Sappó, která žila na ostrově Lesbos. Sappó je historicky první žena, která se přiznala ke své lásce k ženám. Obecně se dá říci, že ženská homosexualita je v určitých směrech daleko jednodušší, a to především díky větší přizpůsobivosti žen či dívek. Homosexuální dívky zpočátku žijí stejně jako ostatní heterosexuálně orientované dívky, i přes to, že jim to nemusí vždy přinášet úplné uspokojení. Hlavním důvodem je určitá sexuální reakce, která se u mužů bohužel musí vyskytovat, nebo nedojde k sexuálnímu uspokojení. Žena k sexuálnímu spojení nepotřebuje nic, co by dokázalo druhého uspokojit, ke koitu může dojít i v okamžiku, kdy žena není úplně sexuálně vzrušená (Brzek & Pondělníčková-Mášlová, 1992). Pokud se budeme bavit o prostředí ženského fotbalu, je dost pravděpodobné, že se zde setkáme s ženami homosexuálně orientovanými. Předpokládá se, že pokud žena či dívka hraje fotbal, je automaticky společensky označována jako „lesba“ (Cox & Thompson, 2000).

2. 5. 2 Homosexuální jednání žen

Jen obtížně získáme přesný počet homosexuálně orientovaných žen nebo dívek. V období puberty si již některé dívky začínají uvědomovat, že jejich zájem je více o dívky a ženy než o muže. Avšak pro většinu těchto dívek je pouhá tato myšlenka nepřijatelná, proto se snaží nevybočovat ze společenských norem a jejich zájem směřuje k mužům. Okolo dvaceti let už dochází k tomu, že si ženy přiznávají svoji sexuální orientaci. Několik z nich mělo před svým prvním sexuálním kontaktem se ženami vztah nebo styk s mužem. Některé z nich se k tomuto staví lhostejně, jiné tuhle zkušenost považují za přijatelnou. Po zkušenosti prvního pohlavního styku s ženou zjistily opravdový pocit štěstí a slasti. Na druhé straně se v dívkách probouzí pocity viny a výčitek. Je to pochopitelné především z důvodu, že nikdo nechce vybočovat z řad

svých vrstevnic ani v sebemenších maličkostech a už vůbec ne v oblasti tak závažné. Není však vyloučeno, že ženy, které jsou homosexuálně orientované, mají pohlavní styky s muži. Může ale také dojít k tomu, že ženy si nejsou schopné přiznat svoji sexuální orientaci. Jedná se převážně o ženy z vyšších společenských vrstev. Určité procento žen se rozhodlo o vyhledání odborné lékařské pomoci. Došlo i k případům, kdy ženy spáchaly sebevraždu. Jedním z faktů, proč se ženy rozhodnou pro společný život s druhou ženou je zejména to, že touží po duševním uspokojení. Je dokázáno, že vztahy mezi ženami jsou trvalejší než některé heterosexuální vztahy. Alfou a omegou vztahů mezi ženami je pouto, silná vzájemná vazba a frekvence sexuálních styků nebo také síla citových krizí při rozchodu s partnerkou (Brzek & Pondělníčková-Mášlová, 1992).

2. 6 COMING OUT

Pojem coming out je označení pro odhalení vlastní rozdílné sexuální orientace. Stav, ve kterém některé prehomosexuální děti začínají pociťovat, že se odlišují od ostatních. Ne každý má ale průběh stejný, jsou děti, které si ani v období puberty ani po jejím skončení neuvědomují svou odlišnost. Pokud u jedince dojde k uvědomění si své odlišné sexuální orientace, může to mít za následek nejenom volbu sexuálního partnera, ale také to může do jisté míry ovlivnit rozhodnutí, kde daný jedinec bude žít, jaké zvolí povolání a mnohá jiná. Pro homosexuály je daleko přijatelnější žít ve velkoměstě než na vesnici, kde je nesrovnatelný počet obyvatel (Brzek & Pondělníčková-Mášlová, 1992).

Jedinec s homosexuální identitou získává odlišnou pozici ve společnosti, než když ho lidé považovali za heterosexuála. Je velká pravděpodobnost, že coming out může znamenat ztrátu kulturních a sociálních vazeb, hledání nové komunity s podobnou identitou, hodnotami a tradicemi této komunity. Jeden z nejdůležitějších kroků coming outu je uvědomění si sebe samého jako lesbické ženy, gaye a nebo bisexuála. Tento proces je často označován jako traumatický. Důležitým krokem, který vede lidi k procesu coming outu je pocit osvobození. Člověk neustále lže svému okolí, protože se obává ztráty blízkých lidí. Nedokáže být uvolněný při rozhovorech o vztazích, ukrývá své emoce a neustále je nucen vytvářet smyšlené příběhy jen proto, aby ho přátelé v jeho společnosti neodsoudili. V dnešní době je homosexualita chápána odlišně a přijatelněji než před lety. Homosexuální menšiny se rozrůstají a lidé začínají chápat,

že není nic tak špatného na tom, když si lásku vyznávají dvě stejná pohlaví (Gough, 2007; Ondrisová, Šípošová, Červenková, Jójárt & Bianchi, 2002).

2. 6. 1 Coming out ve sportu

Pro lidi, kteří se věnují sportu na profesionální úrovni, je velmi obtížné přiznat si a vyjít ven se svojí pravou sexuální orientací. Pokud se liší od normality a tím, co je společností přijatelné. Kolikrát dojde i k případům, že lidé se bojí o svou kariéru, o své sponzorství a o fanoušky, proto si své tajemství nechávají do svého soukromého života.

Samozřejmě - ne vždy to musí být podmínka. Setkáváme se s případy, kdy profesionální sportovci přichází s coming outem do světa veřejnosti. Pokud se člověk rozhodne stát fanouškem světoznámého sportovce, nezáleží přece na jeho sexuální orientaci, ale na výkonech, které podává, na počtu medailí a úspěchu, který se s daným člověkem pojí (Ondráček, 2017).

2.7 LIDSKÁ KOMUNIKACE

2.7.1 Vymezení pojmu komunikace

„Nedílnou součástí v kolektivním sportu je bezesporu komunikace. Existuje spousta příruček, které v dnešní době komunikaci formulují jako proudění informací z jednoho bodu k bodu druhému, nebo také jako přenos znalostí“ (Vybíral, 2009, 25).

„Komunikace je považována za určitý lidský signál neboli nástroj, který lidé používají každý den. Lidé bezesporu komunikují pořád, bez přestávky, aniž by si to uvědomovali“ (Mikuláščík, 2003, 15).

Bednaříková (2006, 14) uvádí, že:

Komunikace má pro naši společnost obrovský význam. Lidé spolu komunikují všude tam, kde spolu mohou přijít do styku. Ve většině případů se jedná o situace, kdy si spolu lidé povídají, konzultují, nebo si předávají zkušenosti. Je zapotřebí, aby lidé byli schopni komunikovat určitým způsobem, především aby se uměli přizpůsobit určité situaci, místu, prostředí i času, kdy komunikace probíhá. Nejenom to, ale také brát ohled na účel a ostatní účastníky komunikace. Smysl a význam komunikace spočívá v navázání kontaktu. Cílem tohoto kontaktu by měla být především výměna informací mezi jednotlivými účastníky, porozumění, přesvědčení se o správnosti jednání nebo také ovlivňování či změna postoje někoho jiného. V neposlední řadě může být cíl pobídnout někoho k určitému činu.

Každý z nás si určitě uvědomuje, že nevysíláme svým bližním sdělení pouze slovně pomocí řeči, ale stejně tak i tónem našeho hlasu, výrazem v obličeji, držením a řečí těla. Proto rozlišujeme komunikace verbální (neboli slovní) a komunikaci nonverbální. Neexistuje hranice, která by určovala míru důležitosti mezi verbální a nonverbální komunikací, obě jsou stejně důležité. Často dochází k tomu, že nonverbální komunikace bývá podceňována, jelikož si člověk neuvědomuje, že je aktivní neustále. Jednoduchý příklad, který vypovídá o důležitosti nonverbální komunikace je, pokud se nás někdo na něco zeptá a my neodpovíme, je to svým způsobem taky odpověď a to hned z několika důvodů. Buď sami na danou otázku odpovídat nechceme, nebo neznáme odpověď (Linz, 2009).

2. 8 INTERPERSONÁLNÍ VZTAHY

Pokud se zabýváme člověkem a lidskou společností z jakéhokoliv úhlu pohledu, vždy dospějeme k závěru, že po celou dobu evoluční historie se nacházíme v síti vztahů s ostatními lidmi. Již od primitivních kultur je nespornou potřebou našeho přežití život ve skupině. Člověk je tvor společenský, pokud dojde k tomu, že člověk není schopen žít ve společnosti nebo její přítomnost nepotřebuje, tak není součástí obce, ale je buď divoké zvíře, nebo bůh (Bednář, Drahoňovský, Hlušička & Těšitelová, 2013).

Interpersonální vztahy hrají v životě každého jedince nesmírně důležitou roli. Můžeme říci, že člověk jako bytost je na těchto vztazích závislý. Předpoklad a základní charakteristika interpersonálních vztahů je to, že dva lidé se alespoň občas vyskytnou v interakci a že tyto interakce zanechají určitou stopu v podobě například příjemného nebo také nepříjemného dojmu, porozumění či nepochopení nebo také ochoty k novému setkání. Vztahem se myslí již vytvořená vazba mezi dvěma lidmi, která má své specifické vlastnosti a historii. Interakcí rozumíme sociální událost, která je časově ohraničená, může probíhat nejen v přetrvávajícím vztahu, ale také mezi náhodně se setkávajícími lidmi. Interakce jsou důležité pro udržení jakéhokoli vztahu. Jednou z možností, jak můžeme interpersonální vztahy rozdělit, jsou vztahy povrchní. Jedná se o vztahy, které se nevyznačují žádnou vzájemnou závislostí. Specifikum povrchních vztahů spočívá především v tom, že lidé se setkávají spíše náhodně, konverzují nezávazně a z celkového setkání jsou více či méně potěšeni, neplánují žádná další setkání. Některé vztahy pouhé známosti mohou přejít až do fáze těsného vztahu s různě dlouhým trváním (Slaměník, 2011).

Slaměník uvádí, že:

Vznikají otázky, jak se transformuje vztah povrchní známosti ve vzájemnou závislost, důvěru, intimitu, oporu, sdílení společných postojů a zájmů, emoční souznění (prožívání stejných či blízkých emocí v dané situaci), co tedy tvoří strukturu těsných interpersonálních vztahů, jaká je jejich dynamika a případně jak lze zjišťovat či měřit těsnost vztahu. Přitom těsné vztahy (romantická láska, přátelství, některé rodinné vztahy, partnerství, manželství) mohou jistou dobu vykazovat nárůst těsnosti, ale při případném následovném rozvolnění se vztah nevrací na kontinuu na nižší stupeň, ale pokračuje na kvalitativně nové úrovni, kdy partneři „mohou žít vedle sebe“ při vědomí určitých závazků a předchozí intimity (Slaměník, 2011, 99).

Těsnost vztahu lze popisovat interakcemi, které se vyznačují vzájemnou péčí, důvěrou a odpovědností. Chování partnerů je vysoce závislé a s důsledky pro oba partnery. V rozlišování jednotlivých druhů vztahů a v tom, co je charakterizuje, panuje určitá nejednotnost. Harold H. Kelley zavedl pojem osobní vztahy, neboli personal relationships, které definoval a chápal jako vztahy založené na vzájemné závislosti jedince k jiným osobám, k lidem nejbližším. Osobní vztahy jsou charakterizovány především svou těsností, a právě tato charakteristika později vedla k nahrazení pojmu osobní vztahy k zavedení dnes velmi uznávaného pojmu těsné vztahy, neboli close relationships (Slaměník, 2011).

Dále můžeme rozlišovat vztahy sdílné a vztahy směnné. Sdílné vztahy se vyznačují především pocitem povinnosti projevit zájem o blaho jiných lidí. U těchto vztahů se nepředpokládá, že podpora je povinnost a musí být náležitě opětována. Jako typický příklad, který lze přiřadit do této skupiny vztahů, jsou například přátelské, romantické nebo rodinné vztahy, zatímco vztahy směnné jsou založeny na opačném principu než vztahy sdílné. Příklad, který popisuje směnný vztah, je ten, ve kterém prospěch druhým je poskytován na základě srovnatelnosti prospěchu získaném od partnera v minulosti nebo očekávaném opětování v budoucnosti (obchodní partneři) (Slaměník, 2011).

Vztah dítěte a rodiče můžeme rozlišovat z pohledu role matky a role otce, které se výrazně odlišují. Jako typický příklad, který poukazuje na rozdílnost lásky otce a matky je, že otec v raném období je s dítětem spojen velmi málo, není oním bezpečím, které dítěti poskytuje spíše matka. Později se role vymění a je to otec, který přivádí dítě do světa myšlení, zákona a kdo vyžaduje, aby si dítě lásku zasloužilo. Je to právě otec, který odměňuje láskou a trestná neposlušnost odnětím lásky (Slaměník, 2011).

„Vzájemná závislost ve vztahu rodič-dítě má tedy své specifikum v tom, že rozhodující aktivity vycházejí od rodičů, ale pokud by dítě na ně nereagovalo, nebylo by možné tento vztah označit za vzájemně závislý“ (Slaměnik, 2011, 106).

Přátelství je blízký vztah, který může vznikat mezi stejným i opačným pohlavím, má asexuální charakter, vzájemná závislost krystalizuje na základě sympatie přecházející ve vztah mít rád a přinášející potěšení ze společně stráveného času a aktivit. Přátelské vztahy mohou existovat se vztahy partnerskými či manželskými. Další specifikum přátelského vztahu je také připravenost pomoci druhé osobě. Přátelství se dá považovat za dobrovolné, do kterého zahrnujeme neformálně daný závazek pomoci a podpory přátel v době nouze, věnování vlastního času a energie druhému při řešení jeho problémů podle vlastních psychických a fyzických možností. Obecně je přátelství vyznačeno těmito nejdůležitějšími body jako jsou jistota, spolehlivost, bezpečí, oddanost, podpora a v neposlední řadě pomoc (Slaměnik, 2011).

2. 9 SPECIFICKÁ KOMUNIKACE ŽEN

Podstata rozdílu mezi muži a ženami je především v tom, že ženy mají rozdílné citové vnímání a odlišnou mozkovou činnost a zároveň větší míru empatie. Je důležité a žádoucí, aby si ženy s muži byly společensky rovné. Rozdílnost však shledáváme v biologické stránce, zejména se liší především vlastnostmi, které získali v raném věku výchovou, ale i kulturním prostředím, ve kterém vyrůstali. Je nutné brát tyto aspekty při vzájemné komunikaci.

Jedním ze základních rozdílů mezi mužem a ženou je úloha ve společném svazku. Jsou známé mýty, které ženám přisuzují jisté společenské postavení, to samozřejmě může vést k tomu, že řada z nich může negativně ovlivňovat jejich vzájemnou komunikaci. Jedním z takových mýtů je například to, že žena má pečovatelské sklony, žena by neměla vydělávat více peněz než muž, ženy musí a měly by být submisivní, zatímco muži jsou bráni jako alfa samci, kteří jsou dominantní. V neverbální stránce komunikace se jedná o rozdílnost v použití smyslů. Muži mají daleko lepší prostorovou orientaci a odhad na vzdálenost. Ženy umí lépe rozlišovat barvy, avšak orientace v prostoru a čtení v mapách je u žen daleko horší. Přednost bezmála každé ženy je v rozlišování frekvence zvuku – například ženy umí daleko lépe odhadnout tón hlasu a jsou schopny vykonávat zároveň více věcí najednou, což je u mužů velký problém. Nejenom vjemy jsou rozdílné u obou pohlaví, jako další můžeme vnímat také mimiku, která se opět u obou pohlaví výrazně liší. Ženy dokáží daleko více vyjadřovat emoce

v obličejí, dokáží měnit výrazy během komunikace, zatímco muži mají neustále jeden výraz. Jako poslední stojí za zmínku sociální a citové vnímání, které je více než rozdílné (Vymětal, 2008).

2. 10 KOMUNIKACE VE SPORTU

Prvním a základním pojmem, který vystihuje podstatu samotné práce je interpersonální, v našem případě interpersonální komunikace. Jedná se o rozpravu mezi dvěma lidmi, jednoduše řečeno se jedná o jakýkoli rozhovor, či dialog (Mikuláščík, 2003).

Důležitým bodem pro sportovní prostředí je dyadická jednostranně řízená komunikace, která se vyskytuje mezi dvěma lidmi, kde se jeden z komunikujících stává závislým a druhý podřízeným. Názorný příklad pro tento vztah je například vztah učitele a žáka a v určitých případech i vztah trenér a svěřenec. Mezi sportovci v týmu, nebo ve skupině se mohou objevovat dva typy komunikace: tváří v tvář a postranní komunikace. Pokud hovoříme o komunikaci tváří v tvář, znamená to, že proti sobě stojí dvě strany, přičemž reagování je bezprostřední a víceméně okamžité. Postranní komunikace je pravý opak komunikace předešlé, dochází k tomu, že lidé se navzájem pomlouvají a šíří nehezkou pravdu, kterou jedinci neumí tváří v tvář sdělit (Case, 2017; Mikuláščík, 2003).

Pro kolektivní činnost je jasně dané, že komunikace je základní pilíř, bez kterého by tým nemohl fungovat. Ne vždy ale dochází ke správné komunikaci. Může docházet k tomu, že se lidé v rozhovoru navzájem mýlí. Protože to, co říká jeden, může druhý v rovině komunikace vnímat a chápat úplně odlišně. Tematicky zaměřená interakce je metoda, která hraje velmi podstatnou funkci. Je charakteristická výrokem, že „problémy mají vždy přednost.“ Znamená to, že na samotném tématu se nedá pracovat dříve, než jsou vyřešeny poruchy ve vztahové rovině. Pokud dojde k nesrovnalostem v této oblasti, musí práce na samotném obsahu počkat. Pokud jsou ve vztahové rovině poruchy, projevuje se to většinou negativně na naše nedorozumění. Pokud jsou vztahové poruchy významnější, tím závažnější budou i poruchy komunikace. Trenér musí dbát a dohlížet na zdravý základ vztahů ke svým svěřencům, aby je dokázal neustále svým myšlením a jednáním cíleně ovlivňovat (Aznan, Baseri & Ali, 2018; Case, 2017; Linz, 2009).

2. 11 KOLEKTIVNÍ SPORTOVNÍ ČINNOST

Vaněk, Hošek, Rychtecký, Slepíčka & Svoboda (1983, 143) uvádějí, že

Sportovní výkon v kolektivních činnostech je možné chápat jako určitou skladbu individuálních činností jednotlivých členů skupiny aktuálně ovlivňovaných sociálně psychologickými faktory, které vyplývají z dynamiky skupinových jevů. Základními poznatky, ze kterých je nutno vycházet, jsou obecné poznatky o sociální skupině. Sociální skupina tvoří základní rámec, v němž se odehrává většina sociálně psychologických jevů, které ovlivňují jakoukoli kolektivní činnost. Obecně se „skupina“ definuje jako určitý počet jedinců, jejichž chování podléhá vzájemnému regulačnímu působení, což znamená, že členové skupiny ovlivňují své chování navzájem i chování skupiny jako celku. Každá skupina se skládá z jedinců. Mezi těmito jedinci, kteří jsou ve sportovních družstvech v každodenním kontaktu, dochází k více méně složitým vztahům. Strukturou sportovního družstva, která se chápe jako systém pozic, rolí a vztahů jedinců v družstvu, je podmíněno celkové sociální klima družstva, které je považováno za nejobecnější charakterizační znak. Celková atmosféra a klima, která vládne v jednotlivých sportovních družstvech, je nesmírně důležitá pro celý chod a fungování. Je rozdíl, zdali je tým vyrovnaný a vztahy uvnitř něj jsou bezkonfliktní, nebo zdali se musí řešit jednotlivé rozpory, například mezi jednotlivými hráčkami. V kolektivním sportu jako je ženský fotbal jsou partnerské vztahy klíčové. Nemusí se jednat pouze o partnerské vztahy uvnitř týmu, ale také například o vztahy sociální, které jsou daleko složitější u ženských kolektivů než v kolektivech mužských. Hlavní roli hrají také typické vlastnosti pro družstvo, mezi které se řadí například plastičnost, homogenita a soudržnost. Každý trenér by se měl snažit záměrně vytvářet v družstvu takové podmínky, které by vedly k vytvoření a udržení vysoké hladiny všech těchto vlastností. Základní pro téměř všechny sportovní kolektivy je snaha o vítězství. Ženský fotbal není výjimkou, bohužel je zde velké riziko právě v partnerských vztazích mezi jednotlivými členy celého týmu, které mohou v některých případech potlačit jasný cíl výhry. Hráčky nejsou schopné respektovat pokyny trenéra a přenáší svůj osobní partnerský život do fungování týmu.

2. 12 PŘEDPOKLADY A ÚSPĚŠNOST TRENÉRA

K tomu, aby mužstvo bylo schopné efektivně pracovat je důležitá do detailu propracovaná, cílevědomá a řízená tréninková jednotka pod vedením zkušeného trenéra. Úspěšnost a neúspěšnost trenéra především v týmových sportovních hrách je otázkou

dosti složitou. Mohou být dány značné charakteristiky, které popisují správné vedení úspěšného trenéra, avšak ne vždy zaručují, že budou úspěšné. Trenér je považován za osobu, která je schopná nejvíce ovlivnit klima a výkonnost celého týmu, ale ani jeho možnosti nejsou neomezené. A to primárně z důvodů, že na výkonnost týmu má vliv spousta dalších faktorů. Jedním z takových je složení hráčského týmu, povaha meziosobních vztahů a spousta dalších. Hlavní předpoklady, které se od trenéra očekávají, jsou například sportovní odbornost. Každý trenér, ať už vyšší či nižší soutěže, by měl být dostatečně klasifikován a vzdělán. Musí být schopen ovlivnit skupinové klima, správně a dostatečně motivovat všechny svěřence a v neposlední řadě umět řešit problémové situace, které se mohou vyskytovat ve větším množství právě u ženských fotbalových mužstev. Správný trenér přebírá zodpovědnost za blaho celé skupiny. Rozhodnutí, pro která se rozhodne, by měla být prospěšná pro celek, ne pro jednotlivce.

Role trenéra není vždy jednoduchá a nese s sebou určitá rizika, jedním z nich je odvaha činit rozhodnutí, někdy i nepopulární. Nikdy nelze vyhovět všem hráčům stejně a dlouhodobá výhoda stojí za krátkodobé odříkání. Což samozřejmě nemusí každý jednatel dobře snášet. Pokud hovoříme o vedení, musíme se do jisté míry zabývat také styly vedení, které s tím úzce souvisí. Rozlišujeme autoritativní, demokratický a liberální styl vedení. Za zmínku stojí zmínit a popsat styl autoritativní a demokratický.

Autoritativní je typický především tím, že trenér nepřipouští žádný podíl na spolupráci a spolurozhodování. Určuje tím také to, že za celý tým a výsledky je on sám zodpovědný. Zatímco demokratický styl je pravý opak stylu autoritativního. Zde trenér připouští spolupráci na rozhodování.

Oba styly mají své výhody i nevýhody. Ve sportu je však více využíván styl autoritativní, především ve chvíli, kdy se tým nachází v kritické fázi nebo pokud probíhá rozhodující fáze zápasu. Nelze určit jaký styl je pro trenéra ideální. Každý by měl při hře využívat oba styly (Aznan et al., 2018; Linz, 2009; Viel & Demers, 2013).

2. 13 ROLE TRENÉRA

Velmi významnou roli v kolektivní činnosti zastupuje role trenéra, který nese největší míru vlivu, je proto nesmírně důležité, aby vliv uměl správně uplatnit a svou roli dobře zvládal. Role trenéra je dost obtížná v ženském kolektivu. Může se vyskytnout situace, kdy se trenér dostane do nepříliš důvěrného vztahu k některé hráčce. Je předem jasné, že takhle situace může vést k řadě problémů, a to nejen pro samotného

trenéra, ale samozřejmě také pro danu hráčku. Trenér jako osobnost by měl jít svému družstvu příkladem. Měl by zaujímat určitou dávku empatie. Velké procento trenérů ženských fotbalových kolektivů zaujímají muži. Každý z nich by si měl uvědomit, že práce v kolektivu, který je složen pouze z žen, není stejná jako práce v mužském kolektivu. Ženy potřebují daleko větší péči, pochopení a specifický individuální přístup. Musí být schopen si sjednat pořádek i za nepříznivých situací, které mohou tým provázet. V neposlední řadě by se měl snažit dostat do popředí zájmu fotbal a snahu o vítězství a eliminovat problémy (Haslam, 2010; Vaněk et al., 1983; Viel & Demers, 2013).

10 pravidel vedení, které by měl každý trenér znát. Vize, vypracované plány, energie, být dobrým příkladem, jasné rozdělení rolí, otevřená komunikace, rychlé řešení konfliktů, vést naplno, získat respekt ostatních, přirozenost (Linz, 2009; Johansson, 2018).

2. 14 OSOBNOST SPORTOVCE

Obecná psychologie zdůrazňuje, že činnost a osobnost člověka jsou spolu úzce spjaty. Osobnost sportovce se chápe jako jednota duševních vlastností a psychických procesů, které jsou relativně konstantní a typickým způsobem se projevují v každé sportovní činnosti (Jansa, Jůva, Kocourek, Svozil, Kovář, 2012).

Dle Mikšíka je osobnost chápána jako neustále se vyvíjející „produkt“ vzájemného vztahu člověka s prostředím, jako dynamický, subjektivně přetvářený vztahový systém nutný pro zajištění životní existence jedince v rámci určitých podmínek. Chápeme ji jako všestranně pojímaný celek, ale také jako celek odlišený jednotlivými komponentami, ve vzájemném ovlivňování a podmiňování se všemi změnami v existenci jedince (Mikšík, 2003).

Struktura a dynamika vlastností člověka, rysů a procesů má svůj základ ve vnitřní, biologické podstatě člověka, především v jeho individuálních dispozicích. Na formování osobnosti jedince se podílí také vnější vlivy, které vytváří prostředí a společenská výchova. Převážně tyto činitele se podílejí na vývoji osobnosti sportovce. K tomu, aby sportovec dosáhl vysoké sportovní výkonnosti je zapotřebí především správné plánovanosti a cílevědomé kontroly činnosti sportovce. Sportovec se vyznačuje určitými vlastnostmi a osobnost je pojem jednotící (Jansa, Jůva, Kocourek, Svozil, Kovář, 2012).

„Osobnost se ve sportovní činnosti neustále dotváří a současně svým vlivem modifikuje kariéru sportovce. Dosti dramaticky se může měnit sebepojetí sportovce (dynamika sportovní formy, zranění, dynamika výkonnosti, involuční změny), což se může promítat do jeho ostatních osobnostních vlastností a rysů“ (Jansa, Jůva, Kocourek, Svozil, Kovář, 2012, 131).

2. 15 FUNGUJÍCÍ SPORTOVNÍ DRUŽSTVO

Vaněk et al. (1983) uvádí, že výsledky získané výzkumem (McGrath 1965, Slepíčka 1975) umožňují konstatovat souvislost mezi interpersonálními vztahy a určitou „distribucí“ spolupráce. Kladné meziosobní vztahy (sympatie, sdílnost), jsou předpokladem pro zvýšení pravděpodobnosti vzájemné spolupráce. Je zřejmé, že jedinec, který má k určitým členům družstva kladné vztahy, bude tyto své spoluhráče do jisté míry preferovat, například při volbě nahrávky, pokud to ovšem objektivní herní situace dovolí. Rovněž v odhadu herní situace hrají svou roli vzájemné vztahy. Z toho plyne, že sportovec ochotně riskuje případnou nepodařenou spoluprací s jedincem, k němuž má pozitivní vztahy. Podstupuje tak riziko případné výtky za nezdařený zásah a tím ve vlastní sportovní činnosti daleko více riskuje. Současně se však pokouší o nové nezvyklé kombinace, čímž zlepšuje vzájemnou spolupráci a zvyšuje pravděpodobnost úspěchu.

Vedle těchto vztahů brzdí a tlumí intenzitu vzájemné spolupráce (například nedůvěra a antipatie). Z hlediska sportovce, který má možnost volby směru spolupráce, přihrávky, jde zřejmě o proces rozhodování, který je jistě ovlivněn předpokladem úspěchu této společné akce. Z výzkumných poznatků vyplývá, že z hlediska efektivity družstva je nejvýhodnější určitá kombinace forem interpersonálních vztahů. Hovoří se o nejvýhodnějším zastoupení jednotlivých forem interpersonálních vztahů na celkové intenzitě sociální interakce z hlediska efektivity skupiny. Toto poměrové složení je v určitých mezích situačně proměnné. Jakmile však dojde k radikální dlouhodobé změně ve složení interpersonálních vztahů a tím k porušení určité nutné rovnováhy směrem do jedné z extrémních poloh (například pouze negativní vztahy), snižují se předpoklady podání dobrého aktuálního výkonu a tím i pro celkovou efektivitu skupiny (Vaněk et al., 1983).

Jednoduché, a přesto tolik výstižné je pravidlo, které říká, že celek je vždy víc než součet jednotlivých dílů. Lidé jsou společenské bytosti, to znamená, že se vztahují k sobě navzájem. Pokud se sejde více lidí pohromadě, neutvářejí jen a pouze shluk

jednotlivců, jsou něco víc, společně vytváří jeden celek. Družstvo se tedy neskládá pouze z šesti, sedmi nebo jedenácti hráčů, ale tvoří větší jednotku, novou entitu. Pravá podstata tedy nespočívá v součtu síly jednotlivců, ale v kolektivní soudržnosti (Linz, 2009; Viel & Demers, 2013).

2. 16 TÝMOVÁ KOHEZE

Týmová koheze představuje soudržnost týmu pocíťovaná jako týmový duch. Tým neboli skupina má jednotné přání podílet se na plnění společného úkolu a potřebu členů týmu vytvořit a udržet dobře fungující meziosobní vztahy. Úkolová koheze hraje důležitou roli a je podmínkou úspěchu především v týmových sportech. Opět je důležité zmínit funkci trenéra, který má vliv na zlepšení týmové koheze, a to zejména otevřenou a kvalitní komunikací a osobními zájmy o jednotlivé členy týmu a budováním týmové identity (Vaněk et al., 1983).

2. 17 DYNAMIKA SKUPINY

Jedná se o souhrnný název pro proměnné a procesy, které mají vliv na skupinové dění. Je zastoupena velkým počtem složek, které na sebe navzájem působí a ovlivňují se. Můžeme sem řadit skupinové cíle, hodnoty, normy a samozřejmě také role jejich členů. Pojem dynamika evokuje, že se jedná o proměnlivé jevy, které jsou neustále v pohybu a může na ně působit velké množství tlaků a sil. Je zapotřebí si uvědomit, že skupina není statická záležitost. Jedná se o živý organismus, jenž má své vlastní zákonitosti a je nutné je brát při práci s ní na vědomí (Bednář et al., 2013).

3 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat vnímání partnerských vztahů v ženských fotbalových týmech v České republice z pohledu současných a bývalých hráček.

3. 1 DÍLČÍ CÍLE

Zjistit, zda a v jaké podobě se vyskytují partnerské vztahy v ženském fotbalovém týmu

Zjistit, zda mohou partnerské vztahy zasahovat do celkového fungování týmu

Zjistit, jakým způsobem nahlíží hráčky na bisexualitu a homosexualitu

3. 2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Výzkumná otázka č.1:

Jsou partnerské vztahy a podoba jiných vztahů součástí ženského fotbalu?

Výzkumná otázka č.2:

Mohou partnerské vztahy v ženském fotbalovém kolektivu zasahovat do fungování týmu?

Výzkumná otázka č.3:

Jak nahlíží hráčky na přítomnost homosexuálně a bisexuálně orientovaných hráček v týmu?

4 METODIKA

4.1 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU

Výzkum bakalářské práce byl realizován formou dotazníkového šetření. Mnou oslovené respondentky splňovaly věkovou hranici. Hráčky musely být starší osmnácti let, dále věková hranice nebyla nijak omezena. Aby se jednotlivé hráčky mohly účastnit dotazníkového šetření, bylo je nutné seznámit s podmínkami a získat jejich následný písemný souhlas. Po získání písemného souhlasu a seznámení s podmínkami byl respondentkám odeslán dotazník. Jedná se o hráčky, které můžeme rozdělit do několika skupin, a to od profesionálního fotbalu tzv. první ligy až po divizní soutěže.

Výzkumu se účastnilo 41 hráček, které jsou aktivní ve fotbalovém klubu a soutěžích. Dále pak hráčky neaktivní, které svoji kariéru již ukončily.

Hráčky se na mě mohly obrátit s jakýmkoliv dotazem, pokud měly jakékoliv nesrovnalosti.

Pro výběr byla stanovena určitá kritéria

- Kategorie ženy, starší 18 let
- Aktivní nebo bývalé hráčky, které jsou nebo byly součástí fotbalového klubu a fotbalové soutěže

4.2 CHARAKTERISTIKA UŽITÝCH METOD

K získání všech potřebných dat byla využita metoda kvantitativního a zároveň kvalitativního výzkumu. Pro přehlednost byl využit kvantitativní výzkum v podobě grafů s číselnými údaji, zatímco kvalitativní výzkum uvádí zjištění ve slovní nebo nečíselné podobě.

Struktura dotazníkového šetření byla zaměřena na zjištění partnerských vztahů v kolektivu ženských fotbalových týmů v České republice.

4.3 REALIZACE VÝZKUMU

Výzkumné šetření bylo realizováno formou dotazníkového šetření na hráčkách, které jsou nebo byly součástí ženských fotbalových týmů. Testování se uskutečnilo v období, kdy probíhala fotbalová sezóna, tedy v období měsíce únor až měsíc květen letošního roku. Výzkum byl uskutečněn po schválení Etické komise FTK UPOL.

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 41 hráček ženského fotbalu. Jak již bylo zmíněno, hráčky aktivní, nebo hráčky, které svou kariéru již ukončily. Metoda výzkumného šetření probíhala následovně: Vybrané hráčky jsem oslovila k účasti na výzkumném šetření, kdy účast celého výzkumu byla dobrovolná a podložená souhlasem v písemné podobě.

5 VÝSLEDKY A INTERPRETACE DAT

V úvodu výzkumu se zaměřuji na odpověď, která se vztahuje k prvnímu dílčímu cíli a zároveň první výzkumné otázce, která zní, zda se v ženském fotbale vyskytují partnerské vztahy a jaká podoba těchto vztahů může být.

Tato otázka byla zodpovězena celkem jednačtyřicetkrát. Zastoupení vztahů bylo hodnoceno následovně. První možností, která vychází z dotazníkového šetření, je spojitost partnerského vztahu hráčka vs. hráčka. Tato odpověď, jak vyplývá z grafu č. 1 byla nejčastější. Celkový počet odpovědí je 31. Jako druhá nejčastější odpověď, která byla respondentkami uvedena, je partnerský vztah mezi hráčkou a trenérem. Tato odpověď byla zodpovězena celkem patnáctkrát. V neposlední řadě je v grafu č. 1 znázorněn vztah člena realizačního týmu opět vs. jedna z hráček. Zde jsme dostali celkový výsledek s číslem čtyři. Poslední možností, která se objevila v dotazníkovém šetření, je rodinný vztah, který se vyskytl pouze jedenkrát, a to ve spojitosti hráčka vs. trenér.

Je tedy evidentní, že se v ženských fotbalových týmech vyskytují vztahy partnerské, a to převážně v podobě hráčka vs. hráčka.

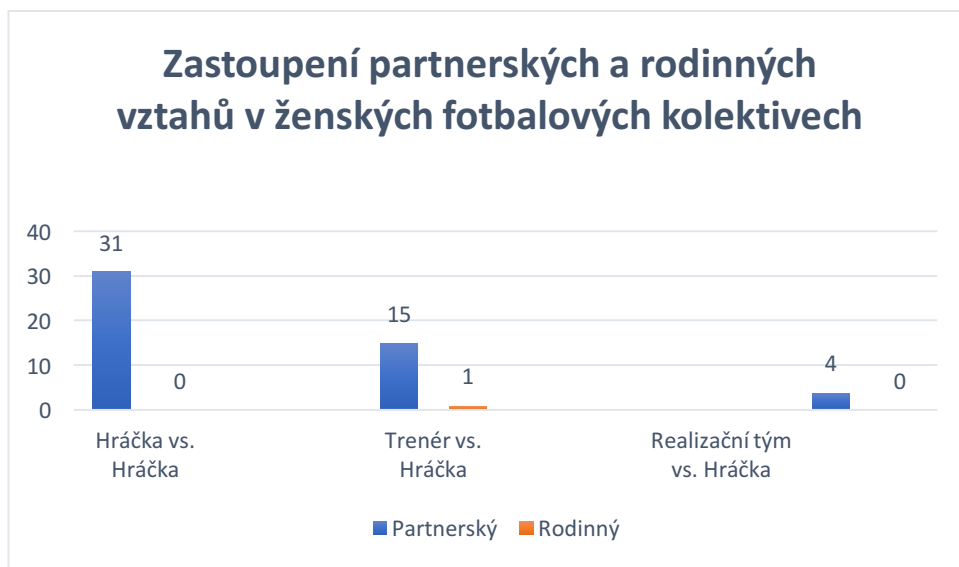
Ženský fotbalový kolektiv, ale netvoří pouze vztahy partnerské. Jedná se o kolektivní činnost, která vyžaduje kooperaci mezi jednotlivými členy celého týmu a rozmanitost vztahů je zde různá. Tudiž mohou vznikat vztahy, které se vyskytují v podobě hráčka vs. hráčka, bez jakékoli spojitosti s láskou. Hráčky mohou mít vztah také s trenérem, kterého znají nejen z fotbalového dění, ale například z osobního života. Opět zde nedochází k žádnému záměru, který je spojován s láskou. Stejně tak, kdokoli z realizačního týmu vs. hráčky. V tomhle případě se bavíme o vztazích přátelských nebo pracovních, práci v našem případě rozumíme samozřejmě fotbal. Pro představu, jak odpovídaly hráčky v dotazníkovém šetření:

„Ano, setkala, v podobě hl. trenér a hráčka, také hráčky mezi sebou.“

„S partnerskými vztahy jsem se setkala téměř v každém týmu, kde jsem působila. Jednalo se o registrované partnerství dvou spoluhráček, nebo vztahy rodinné.“

„Vztahy mezi hráčkami i vztahy hráčky s vedoucím oddílu i s trenérem.“

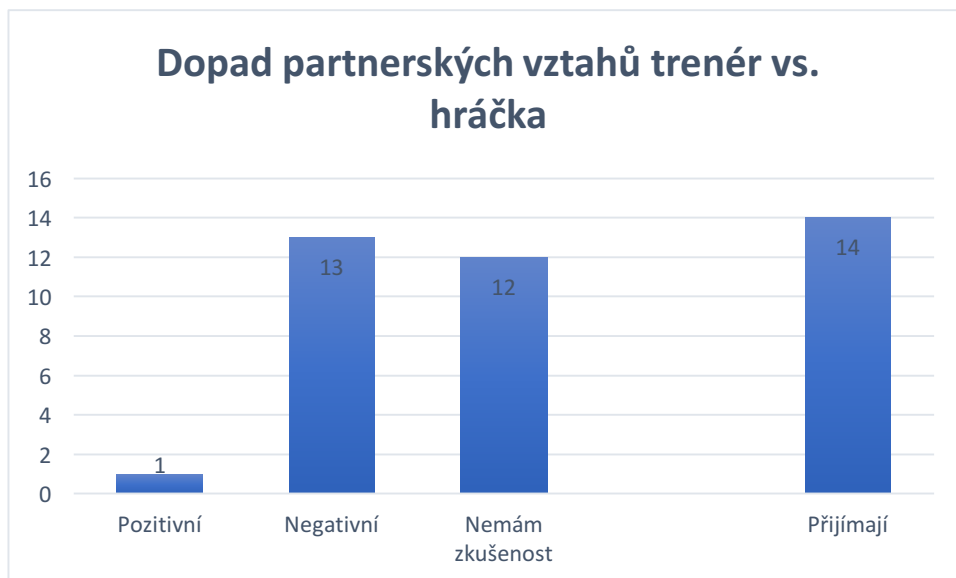
Ano, partnerské vztahy mezi hráčkami byly jak v našem týmu, tak v soupeřově týmu. Nic neobvyklého.“

Graf č.1 Zastoupení partnerských a rodinných vztahů v ženských fotbalových kolektivech

Jako další výsledek dotazníkového šetření je i skutečnost, která z celkových odpovědí vyplynula. Ve vztahu k dílčímu cíli č. 1 a výzkumné otázce č. 1. Z celkového počtu 41 dotazovaných se opakovaly pouze čtyři odpovědi. Z grafu č.2 lze vyčíst, že hráčka hodnotí situaci pozitivně, negativně, situaci bere takovou, jaká je a akceptuje ji, nebo nemá žádnou zkušenost s podobou těchto vztahů. Pozitivně tuhle zkušenost vnímá pouze jedna jediná hráčka, zatímco negativně 13. Neutrální stránku zaujímá největší procento odpovědí s celkovým počtem 12 a 14.

Zde jsou výsledky takové, že hráčky hodnotí situaci ve větší míře pozitivně, a to s celkovým číslem 15. Zde nemůžeme jednoznačně určit, jestli jsou partnerské vztahy trenér vs. hráčka negativní s dopadem na celkové fungování, nebo pozitivní bez jakéhokoli vlivu.

Graf č.2 Dopad partnerských vztahů trenér vs. hráčka ze strany hráček

Výzkumná otázka číslo 2 zjišťuje, zdali mohou partnerské vztahy zasahovat do fungování týmu. Z předchozí otázky a následných odpovědí vyšlo najevo, že se opravdu v ženských fotbalových týmech vyskytují vztahy v podobě partnerských vztahů.

Zjišťovala jsem podobu partnerských vztahů hráčka vs. hráčka. Z grafu č. 3 znovu nelze přesně říci, zda jsou partnerské vztahy v téhle podobě s negativním dopadem na celkové fungování. Z výsledku vyplývá, že 15 hráček odpovědělo, že tuhle skutečnost vnímá pozitivně, zatímco 22 hráček odpovědělo negativně. Poslední možností, která se v grafu č. 3 vyskytuje je odpověď neutrální, která tvoří celkové číslo 14. I zde se pohybujeme v číslech, které nejsou jednoznačné ani pro jednu odpověď na mou zvolenou výzkumnou otázku.

Osobně sympatizuji s názorem a výsledkem, který vyšel z dotazníkového šetření, a to hned z několika důvodů. Jedním z nich je, že já sama jsem aktivní hráčka a moc dobře vím, že partnerské vztahy dvou spoluhráček jsou neustále aktuální téma. Je období, kdy je výborně fungující kolektiv i přes to, že se v něm partnerské vztahy vyskytují, ale nemají výrazný vliv na celkové fungování. Naproti tomu se vyskytne období, chvíle, kdy se jednotlivým párům nedaří v osobním životě a vznikne problém. S tím je samozřejmě spojená vyspělost hráček, pokud se umí povznést nad problémy v osobním životě, respektive v partnerském vztahu, nemůže vzniknout problém, který by výrazně zasahoval do celkového fungování. Pro představu zde cituji malé množství odpovědí:

„Ano, záleželo na aktuálním psychickém rozpoložení partnerek a funkčnosti jejich vztahu, dle toho se odvíjela i psychická pohoda celého týmu“

„Ano setkala. Tyto vztahy mají různé vlivy, zažila jsem, jak pozitivní vliv těchto vztahů na kolektiv, tak i negativní. Zpravidla záleží, jaké postavení mají přímo hráčky z těchto vztahů v kolektivu, zdali se jedná o lídra týmu nebo ne. V podstatě ale musím říct, že pokud byla krize v těchto vztazích, podepsalo se to i na herní stránce těchto hráček, tudíž i negativně na celkové hře a práci týmu a naopak.“

„Ano setkala jsem se s tím, že hráčky v týmu měly mezi sebou partnerský vztah, moje zkušenost je taková, že sama jsem měla přítelkyni, která působila ve stejném týmu jako já, ale na tým to nikdy nemělo žádný vliv, holky to braly naprosto normálně, dokonce i po našem rozchodu to nezměnilo v týmu vůbec nic.“

„Ano, myslím, že s většinou týmu se tyto vztahy setkaly s pochopením, ačkoli věřím, že u některých hráček to mohlo vyvolávat rozpaky. Vždy záleží, jak se k tomu postaví dané dvě hráčky, měly by mít snahu o to, aby nenarušovaly svým vztahem fungování kolektivu a vyvarovat se projevování svého vztahu na hřišti a v kabině, což platí samozřejmě i o vztazích v rámci realizačního týmu. S těmito páry jsem osobně neměla nikdy problém, myslím, že se chovaly vhodně a nenarušovaly kolektiv.“

Další otázka, která je úzce spjata s fungováním kolektivu a zároveň dílčím cílem č. 2 a výzkumnou otázkou č. 2, je otázka v dotazníku pod číslem 4, kde se ptám, zdali mohou jednotlivé hráčky, které tvoří v kolektivu pár přenášet svou náladu na hřiště? K čemu by takové situace mohly vést? Podobně jako u předchozích odpovědí je zde zastoupení jak pozitivních odpovědí, tak negativních. Já opět nemůžu nic jiného než s respondentkami souhlasit.

Mezi negativní faktory, které se vyskytovaly nejčastěji jsou, hádky - hráčky neumí nepřenášet své osobní problémy do fotbalového prostředí, narušování celkové atmosféry uvnitř týmu, ignorace, narušení soudržnosti týmu, ovlivnění celkové nálady v týmu. Zde opět uvádím pár názorných citací z dotazníkového průzkumu:

„Ano, jak už bylo zmíněno v předešlé odpovědi. Samozřejmě vždy je to individuální a záleží na samotné hráčce, jaké má charakterové vlastnosti a jestli je schopna nechat vše v šatně a jít na hřiště s absolutním soustředěním se na hru. Potom je vše v pořádku. Pokud ale ne, je to špatně. Nálada se vždy přenesse na další hráčky. Ty jsou nesoustředěné a vedou pak k jednoznačně špatným výkonům na hřišti.“

„Tyto situace vedou k tomu, že pokud je pár šťastný, zamilovaný, jsou hráčky vyspělé, tak tým mohou svou náladou "nakazit" pozitivně, ale jak jsem popsala výše, žádný vztah

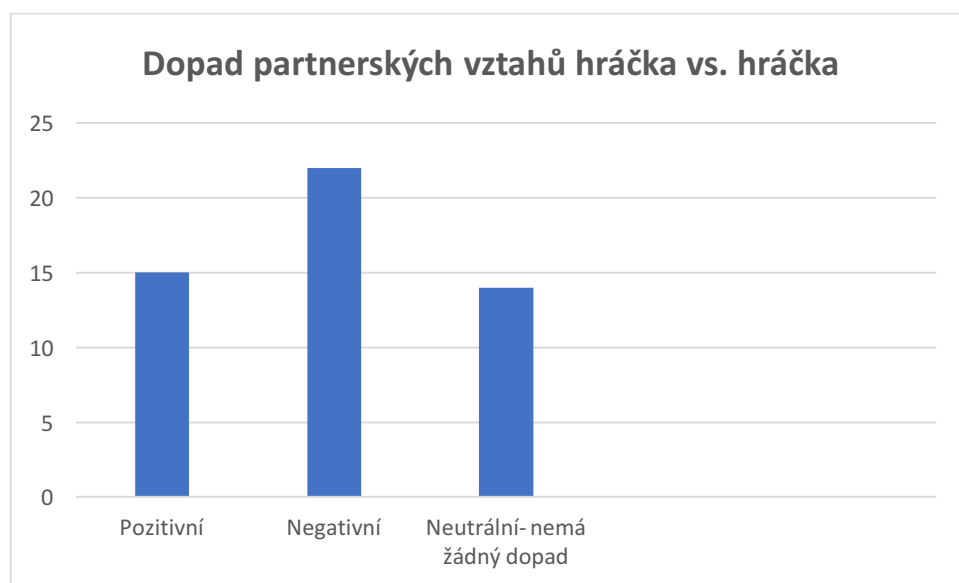
není 24 hodin denně zalitý sluncem a tak, když dojde k bouřce mezi spoluhráčkami, které mají spolu vztah, tak to může v týmu napáchat paseku. Ne všem hráčkám může být tento vztah příjemný, protože ovlivňuje náladu v týmu a tím, může dojít i k hádkám apod., a tyhle všechny aspekty ovlivňují výkon celého týmu.“

„Ano, určitě. Nálada na hřišti vedla k větším hádkám a neshodám i mezi ostatními hráčkami.“

„Samozřejmě. Dost často dochází k tomu, že se hráčky, co spolu chodí, na hřišti hledají a někdy nenahrávají tolik ostatním jak sobě navzájem. Naopak při problémech mezi nimi zase naopak nenahrávají sobě, ale spíše ostatním, i když to kolikrát je horší volba.“

Samozřejmě, ovšem v těchto situacích záleželo na aktuálním postavení hráčky v celém týmu a na její autoritě. U vztahů mezi zkušenými hráčkami automaticky docházelo k přenášení nálad na tým.“

„Mohou, k hádkám při tréninku, vytvoření špatné atmosféry v týmu.“

Graf č. 3 Dopad partnerských vztahů hráčka vs. hráčka

Pokud se zaměřím na výsledky, které popisují dosavadní situace partnerských vztahů v jednotlivých týmech opět se dostávám na velmi zajímavá čísla. V dotazníkovém šetření se touthle problematikou zabývá otázka číslo 7, kde se ptám, jaká je dosavadní situace s partnerskými vztahy uvnitř týmu. Znovu dostáváme odpovědi, které jsou více než jednoznačné. Zde hraje roli i faktor, že ne všechny hráčky jsou aktivní. Tudiž neaktivní hráčky situaci nemohou posoudit. Odpovědi se vyskytly v pěti formách. Jednou z nich je, že hráčky jsou již neaktivní, tudíž situaci nemohou posoudit, v grafu č. 4 vidíme jako odpověď nehodnotí. Další z možností je, že hráčky odpovídaly neutrálně, pozitivně nebo negativně. Jako poslední vyskytnutá možnost je, že se v týmu žádné partnerské vztahy nevyskytují. Z celkového počtu vznikly čísla, která nasvědčují tomu, že partnerské vztahy v dosavadních týmech nemají za následek narušování vnitřního fungování.

Pozitivně hodnotících je celkem 23, negativně 6, neutrálně pouze 2. Nehodnotících hráček je 8. Hráček, které odpověděly, že se partnerské vztahy nevyskytují je 6. Doslovná citace jednotlivých hráček:

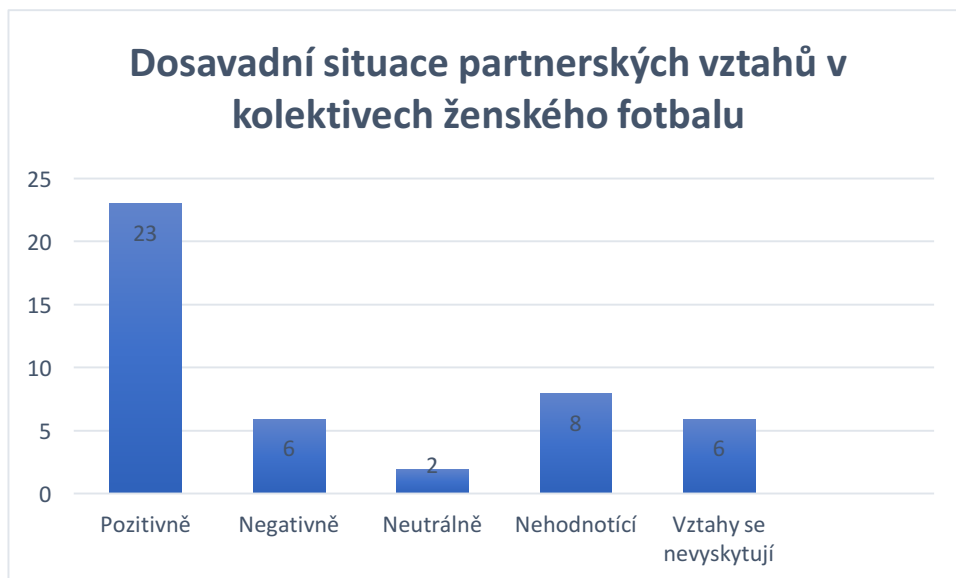
„Není problém“

„V pořádku.“

„Nějak to nedávají najevo.“

„Pokud je mi známo v současném kolektivu se nevyskytují partnerské vztahy mezi hráčkami.“

Z předchozích výsledků vyplývá jediná skutečnost. Partnerské vztahy mohou mít jak pozitivní, tak negativní dopad na celkové fungování ženských fotbalových týmů. Nedostaly jsme jednoznačnou odpověď, která se přiklání na stranu pozitivní či negativní.

Graf. č. 4 Dosavadní situace partnerských vztahů v kolektivech ženského fotbalu

Poslední částí, kterou se budu ve svém výzkumu zabývat je, jak nahlíží hráčky na přítomnost homosexuálně a bisexuálně orientovaných hráček v týmu. Čísla, která můžeme vidět v grafu číslo 5 jsou víc než jasná. 100 % oslovených respondentek odpovědělo, že jim přítomnost homosexuálně a bisexuálně orientovaných hráček nevádí, situaci tedy hodnotí jako pozitivní. Pokud na výsledek budeme nahlížet z pohledu předchozích otázek, kdy jsou hráčky spíše negativní, je zajímavé, že samotná společnost homosexuálně či bisexuálně orientovaných žen je hráčkami zcela respektována a tolerována.

Pokud se na situaci podíváme z jiného úhlu pohledu, hráčky s sebou nesou jisté riziko, protože samy moc dobře ví, že pokud se v ženském kolektivu vyskytnou hráčky homosexuálně či bisexuálně orientované je dost pravděpodobné, že partnerské vztahy postupem času budou vznikat i uvnitř týmu. Samozřejmě mé tvrzení nemusí být za každé situace pravdivé. Z vlastní zkušenosti ovšem vím, že tomu v mnoha případech jinak není. Ukázka citací z dotazníkového šetření:

„Určitě ne, sama jsem takto orientovaná a nemám s tím žádný problém. Spíše, než v ženském fotbale je tento problém v mužském fotbale. Mám tam kamaráda, který je homosexuálně zaměřený a nemá to zrovna ve svém okolí jednoduché. To je mnohem větší problém.“

„Určitě nebyla.“

„Určitě by mi nebyla nepříjemná společnost spoluhráček, které jsou homosexuálně či bisexuálně zaměřené.“

„Ne nebyla, jsou to spoluhráčky jako každá jiná, orientace hráček není vůbec důležitá.“

Graf č. 5 Vnímání homosexuality a bisexuality v kolektivu ženského fotbalu

6 ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat vnímání partnerských vztahů v ženských fotbalových týmech v České republice z pohledu současných a bývalých hráček. K tomuto cíli byly vytyčeny dílčí cíle a výzkumné otázky.

Teoretická část bakalářské práce se věnovala objasnění základních pojmů. Zvolené téma vyžaduje všestranný rozhled. K tomu, aby došlo k systematickému propojení veškerých skutečností je zapotřebí uvést tyto základní pojmy. A to zejména přesné definice, které souvisí se sexualitou, která provází ženské fotbalové kolektivy. Dále pak s interpersonálními vztahy, partnerskými vztahy, kolektivní činností, osobností trenéra a komunikací.

V praktické části jsou stanoveny tři výzkumné otázky a mým cílem bylo na tyto výzkumné otázky pomocí dotazníkového šetření odpovědět. Jednou z těchto otázek je, jestli existují v ženských fotbalových týmech vztahy a jaká podoba těchto vztahů může být. Z výsledků bylo zjištěno, že vztahy se v ženských fotbalových kolektivech opravdu vyskytují, a to v podobě partnerských vztahů. Další výzkumnou otázkou se ptám, zdali tyto partnerské vztahy mohou nějakým způsobem zasahovat do celkového fungování ženského kolektivu. Opět byly vyhotoveny grafy, které odpovídají, že partnerské vztahy, které se v ženských týmech vyskytují, nemají zásadní vliv na celkové fungování. Diskutabilní, jelikož se vyskytuje podobný počet odpovědí, jak pozitivního, tak negativního charakteru. I přes to více převažují odpovědi pozitivního charakteru, to znamená, že fungování nenarušují. Poslední výzkumná otázka zjišťuje, zda se na hráčky, které jsou homosexuálně či bisexuálně zaměřené, nahlíží jinak. Zde převažuje pouze jednotná odpověď, která vypovídá, že hráčkám přítomnost homosexuálně či bisexuálně orientovaných hráček nevádí. To znamená, že ji absolutně respektují.

Stanovený cíl bakalářské práce byl splněn.

7 SOUHRN

Bakalářská práce je vytvořena ze dvou částí. Jednou z nich je část teoretická, druhá část se zabývá výzkumem. V teoretické části jsou popsány a vysvětleny základní pojmy, které jsou úzce spjaty s bakalářskou prací. Výzkumná část byla provedena pomocí dotazníkového šetření s otevřenými otázkami. Výzkumné šetření bylo realizováno s hráčkami ženských fotbalových týmů České republiky. Před zahájením celého výzkumu byly stanoveny dílčí cíle a výzkumné otázky.

Celkové výsledky výzkumného šetření byly graficky znázorněny především z důvodu přehlednosti a také z důvodu, aby prezentovaly odpovědi na jednotlivé výzkumné otázky bakalářské práce. Výsledky dotazníkového šetření zjistily, že hráčky ženských fotbalových týmů vnímají, že se partnerské vztahy uvnitř týmů vyskytují, ale ani přes to, nejsou partnerské vztahy faktorem, který by zasahoval do celkového fungování a vnitřní struktury týmu.

Výsledky bakalářské práce by mohly být určitě užitečné pro trenéry ženských fotbalových týmů i samotné hráčky, které by získaly přehled o situaci partnerských vztahů.

8 SUMMARY

The bachelor thesis consists of two parts, one of them is theoretical and the second part deals with research. The theoretical part describes and explains fundamental terms which closely relate to this thesis. The research part was made with help of questionnaires with open questions. The research was made with the help of women's football players of the Czech Republic. Before initiating the research, I determined the partial aims and research questions in this thesis. The results from the questionnaires discovered that a relationship between partners may or may not influence the correct functioning of women's football teams. I used qualitative-quantitative research.

The results from the research could be useful for coaches of women's football teams, for the players who could raise their awareness of the partner-relationships situation.

9 REFERENČNÍ SEZNAM

- Aznan, E. A. M., Baseri, M. F., & Ali, M. N. S. (2018). The Relationships Between Communication Management And Coach-athlete Relationship Among Sport Team Athletes In Perlis. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 13 (1), 2-9.
- Bednář, V., Drahoňovský, J., Hlušička, P., & Těšitelová, H., (2013). *Sociální vztahy v organizaci a jejich management*. Grada Publishing, a.s.
- Bednaříková, I. (2006). *Sociální komunikace*. Olomouc, ČR: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Blinde, E. M., & Taub, D. E. (2012). Homophobia and Women's Sport: The Disempowerment of Athletes. *Sociological Focus*, 25 (2), 151-166.
- Brzek, A., & Pondělníčková-Mašlová, J. (1992). *Třetí pohlaví*. Praha: Scienta medica, spol. s. r. o.
- Case, M. A. (2017). Heterosexuality as a Factor in the Long History of Women's Sports. *Law & Contemporary Problems*, 80 (25), 25-46.
- Cox, B., & Thompson, S. (2000). MULTIPLE BODIES: Sportswomen, Soccer and Sexuality. *International Review for the Sociology of Sport*, 35 (1), 5-20.
- Fafejta, M. (2004). *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Nakladatelství Jana Piskiewicze.
- Gough, B. (2007). Coming Out in the Heterosexist World of Sport: A Qualitative Analysis of Web Posting by Gay Athletes. *Journal of Gay & Lesbian Psychotherapy*, 11 (1-2), 153-174.
- Haslam, J. (2010). *Women's Soccer, A Guide to Coaching and Training*. Ramsbury Marlborough: The Crowood Press Ltd.
- Janošová, P., (2000). *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze nakladatelství Karolinum.
- Jandourek, J. (2007). *Sociologický slovník*. Praha, Česká republika: Portál, s. r. o.
- Jansa, P., Jůva, V., Kocourek, J., Svozil, Z., & Kovář, K. (2012). *Pedagogika sportu*. Karolinum.
- Johansson, S. (2018). „Am I sexually abused?“ Consent in coach-athlete lesbian relationship. *Sport, Education and Society*, 23 (4), 311-323.
- Linz, L. (2009). *Úspěšné koučování týmů*. Mayer & Mayer.
- Mikšík, O., (2003). *Psychologická charakteristika osobnosti*. Praha: Karolinum.

- Mikuláščík, M. (2003). *Komunikační dovednosti v praxi*. Havlíčkův Brod, ČR: Grada Publishing, a.s.
- Obedin-Maliver, J., Goldsmith, E. S., Stewart, L., White, W., & Tran, E. (2011). Lesbian, gay, bisexual, and transgender-related content in undergraduate medical education. *The Journal of the American Medical Association*, 306 (9), 971-977.
- Ondráček, V. (2017). *Patří coming out do světa sportu?* Retrieved 11. 4. 2018 from the World Wide Web: <https://a2larm.cz/2017/03/patri-coming-out-do-sveta-sportu/>.
- Ondrisová, S., Šípošová, M., Červenková, I., Jójárt, P., & Bianchi, G. (2002). *Neviditeľná menšina. Čo(ne)vieme o sexuálnej orientácii*. Bratislava: Občan a demokracia.
- Platón. (2005). *Symposion*. Šesté opravené vydání. Praha: Oikoymenh.
- Pletzer, M., (2009). *Emoční inteligence: jak ji rozvíjet a využívat*. 1. vyd. Praha: Grada.
- Pondělníček, I., & Pondělníčková-Mašlová, J., (1974). *Lidská sexualita jako projev přirozenosti a kultury*. Praha, Avicenum.
- Skogvang, B. O., & Fasting, K. (2013). Football and sexualities in Norway. *Soccer & Society*, 14 (6), 872-886.
- Slaměnik, I., (2011). *Emoce a interpersonální vztahy*. Grand publishing a.s.
- Vaněk, M., Hošek, V., Slepíčka, P., Rychtecký, A., & Svoboda, B. (1983). *Psychologie sportu. Rozbor psychických složek sportovního výkonu*. Praha: Olympia.
- Viel, B., & Demers, G. (2013). Coaching Gay, Lesbian, Bisexual, and Transgender Athletes: Needs, Challenges, and Fears of Top-level Coaches. *Canadian Journal for Women in Coaching*, 13 (3), 1-5.
- Vybíral, Z. (2009). *Psychologie komunikace* (2nd ed.). Praha, ČR: Portál, s.r.o.
- Vymětal, J. (2008). *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada.
- Zvěřina, J. (2003). *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno: Cerm.

10 PŘÍLOHY

Dotazník k bakalářské práci

Vážená slečno, paní

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku, který tvoří otevřené otázky. Dotazník je zaměřen na hodnocení vlivu vztahů v kolektivu na fungování ženských fotbalových týmů v České republice u žen starších osmnácti let.

Dotazník je anonymní. Výsledky budou použity ke zpracování v mé bakalářské práci na téma Partnerské vztahy v kolektivu ženských fotbalových týmů v České republice v rámci studia Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého.

Děkuji za ochotu a váš čas strávený vyplňováním dotazníků.

Veronika Vítková

- Jak dlouho v dosavadním týmu působíte? Setkala jste se za dobu Vaší kariéry s partnerskými vztahy mezi členy týmu? Pokud ano, v jaké podobě?
- Máte zkušenost, že jedna ze svěřenkyň byla ve vztahu s trenérem či jiným členem realizačního týmu? (v roli trenéra může být ženská, či mužská osoba). Vnímaly jste tuto zkušenost pozitivně ano v čem, negativně ne, proč?
- Setkala jste se s tím, že spolu měly partnerský vztah jednotlivé hráčky uvnitř týmu? Jaká je Vaše zkušenost s podobou těchto partnerských vztahů mezi dvěma hráčkami a dopad těchto vztahů na fungování týmu?
- Mohou jednotlivé hráčky, které tvoří v kolektivu pár přenášet svou náladu na hřiště? K čemu by takové situace mohly vést?
- Jaký dopad na celkové fungování týmu by mohla mít situace, kdy třetí osoba z týmu začne zasahovat do partnerského vztahu, který tvoří dvě hráčky?

- Mohou tyto vzájemné partnerské vztahy v jednom týmu vést i k lepším výkonům? Pokud ano, proč? Pokud ne, proč?
- Jak hodnotíte dosavadní situaci partnerských vztahů v kolektivu vašeho týmu?
- Setkala jste se někdy s tím, že hráčka skončila kariéru kvůli vztahu s jednou ze spoluhráček?
- Byla by Vám společnost spoluhráček, které jsou homosexuálně či bisexuálně zaměřené nepříjemná? Pokud ano, proč?
- Ví dle Vašeho názoru trenér o jednotlivých partnerských vztazích, které se v týmu vyskytují? Jaký na to má dle Vás názor?
- Domníváte se, že se v ženském fotbale může objevovat více lesbicky orientovaných žen?